

APSAUGOS SISTEMŲ NUO LAUKINIŲ GYVŪNŲ ĮRENGIMO VALSTYBINĖS REIŠMĖS KELIUOSE PRIORITETINĖS EILĖS SUDARYMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Apsaugos sistemų nuo laukinių gyvūnų įrengimo valstybinės reikšmės keliuose prioritutinės eilės sudarymo metodika (toliau – metodika) reglamentuoja apsaugos sistemų nuo laukinių gyvūnų valstybinės reikšmės kelių ruožuose (toliau – kelių ruožai) parinkimo ir įrengimo prioritutinės eilės sudarymo tvarką, kriterijus ir bendruosius reikalavimus.
2. Vertinant valstybinės reikšmės kelių tinklo ir atskirų kelio ruožų eismo oficialius statistinius ir faktinius duomenis apie eismo saugą, tyrimų metu gautus duomenis apie eismo įvykius su gyvūnais, vadovaujantis metodikos II skyriuje nustatytais kriterijais, sudaroma apsaugos sistemų nuo laukinių gyvūnų parinkimo ir įrengimo prioritutinė eilė (toliau – prioritutinė eilė).
3. Prioritutinę eilę sudaro valstybės įmonės Lietuvos automobilių kelių direkcijos (toliau – Kelių direkcija) atsakingas padalinys iki 2021 m. gegužės 1 d., vėliau – kas 2 metus iki balandžio 1 d.
4. Sudarytą prioritutinę eilę tvirtina Kelių direkcijos direktorius.
5. Sudaryta ir Kelių direkcijos direktoriaus įsakymu patvirtinta prioritutinė eilė skelbiama Kelių direkcijos interneto svetainėje www.lakd.lrv.lt.
6. Patvirtinta prioritutinė eilė gali būti keičiama, įtraukiant kitus, joje nesančius, kelių ruožus, kuriuose tikslinga įrengti apsaugos sistemas nuo laukinių gyvūnų, ne anksčiau kaip po 2 metų nuo ankstesnės prioritutinės eilės patvirtinimo dienos. Ankstesnėje patvirtintoje prioritutinėje eilėje buvę kelių ruožai, kuriuose apsaugos sistema nebuvo įrengta, vertinami kartu su naujais kelių ruožais pagal metodikoje numatytus kriterijus. Naujai sudarytą prioritutinę eilę tvirtina Kelių direkcijos direktorius.
7. Prioritutinė eilė yra sudaroma siekiant atrinkti kelių ruožus, kuriuose reikia įrengti apsaugos sistemas nuo laukinių gyvūnų, tam, kad būtų užtikrintas saugus eismas valstybinės reikšmės keliuose ir apsaugoti laukiniai gyvūnai. Apsaugos sistemų, tokių kaip tinklo tvorų, vairuotojų išpėjimo apie laukinius gyvūnus sistemų, požeminių perėjų ir pan., poreikis vertinamas atskirai (pvz. vykdant tam tikro pavojingo ruožo analizę, projektavimo metu ir t. t.).
8. Šioje metodikoje vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos kelių įstatyme, Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatyme ir kituose, susijusiuose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

II SKYRIUS KELIŲ RUOŽŲ VERTINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

9. Laukiniai gyvūnai kerta kelius skirtingose vietose ir kelio parametrai neturi jokios reikšmės, todėl metodikoje vertinami visi valstybinės reikšmės keliai ir sudaroma bendra prioritutinė eilė visiems valstybinės reikšmės keliams, neišskiriant kelių pagal kategorijas.
10. Nustatant nagrinėjamo kelio ruožo ilgį buvo atsižvelgta į valstybinės reikšmės keliuose įrengtus vidutinio metinio paros eismo intensyvumo (toliau – VMPEI) matavimo postų ruožus.

Tokiu būdu nagrinėjamas kelio ruožas gaunamas, kai VMPEI matavimo postų ruožai yra sujungiami į 20–40 km kelio ilgio ruožus. Pvz., valstybinės reikšmės magistralinio kelio A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda VMPEI matavimo postų ruožai yra nuo 10 iki 12,36 km (ruožo ilgis 2,36 km), nuo 12,36 iki 17,39 km (ruožo ilgis 5,03 km), nuo 17,39 iki 24,68 km (ruožo ilgis 7,29 km), nuo 24,68 iki 36,31 km (ruožo ilgis 11,63), sujungus į vieną ruožą gauname 26,31 km narinėjamo kelio ruožą ir t. t.

11. Ten, kur VMPEI matavimo postų ruožai yra mažesni nei 20 km, pvz. valstybinės reikšmės rajoniniuose keliuose, paliekamas mažesnis kelio ruožas, ten, kur VMPEI matavimo postų ruožas yra ilgesnis nei 40 km, pvz. valstybinės reikšmės kašto kelio Nr. 167 Smiltynė–Nida VMPEI matavimo posto ruožas yra nuo 0,392 iki 46,784 km (ruožo ilgis 46,392 km), paliekama didesnis kelio ruožas.

12. Nagrinėjamo kelio ilgis nereiškia, kad visame kelio ruože bus įrengtos apsaugos sistemos nuo laukinių gyvūnų. Nagrinėjamas kelio ilgis parinktas tam, kad būtų galima išsamiau išanalizuoti, kurioje nagrinėjamo kelio ruožo vietoje vyksta daugiau eismo įvykių su laukiniais gyvūnais ir kokios priežastys, pvz. kraštovaizdis, eismo intensyvumas, laukinių gyvūnų traukos objektai ir pan.

ANTRASIS SKIRSNIS VERTINIMO KRITERIJAI

13. Pagal šią metodiką vertinami tie kelių ruožai, kuriuose per paskutinius 4 metus įvyko 5 ir daugiau eismo įvykių su laukiniais gyvūnais.

14. Valstybinės reikšmės kelių ruožų vertinimui taikomi šie kriterijai:

14.1. bendras eismo intensyvumas;

14.2. eismo įvykiai su laukiniais gyvūnais;

14.3. įskaitiniai eismo įvykiai su laukiniais gyvūnais;

14.4. avaringumo koeficientas.

TREČIASIS SKIRSNIS BENDRAS EISMO INTENSIVUMAS

15. Nagrinėjamo kelio ruožo vertinimas pagal bendro eismo intensyvumo kriterijų atliekamas remiantis VMPEI.

16. Vertinant kelio ruožo VMPEI naudojami paskutinių metų, nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d., nagrinėjamo kelio ruožo faktiniai VMPEI matavimo posto (postų) duomenys.

16.1. Jei nagrinėjamame kelio ruože yra vienas eismo intensyvumo matavimo postas, naudojamas tame matavimo poste išmatuotas VMPEI.

16.2. Jei nagrinėjamame kelio ruože yra du ar daugiau eismo intensyvumo matavimo postų, apskaičiuojamas svertinis VMPEI vidurkis. Svartinis VMPEISV vidurkis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$VMPEI_{SV} = (VMPEI_1 * l_1 + VMPEI_2 * l_2 + \dots + VMPEI_n * l_n) / (l_1 + l_2 + \dots + l_n);$$

čia:

VMPEI_{SV} – svartinis VMPEI vidurkis (aut./parą);

VMPEI_n – n-tajame ruože išmatuotas VMPEI (aut./parą);

l_n – n-tojo kelio ruožo, kuriame išmatuotas VMPEI, ilgis (m).

KETVIRTASIS SKIRSNIS EISMO ĮVYKIAI SU LAUKINIAIS GYVŪNAIS

17. Nagrinėjamo kelio ruožo vertinimas pagal eismo įvykių su laukiniais gyvūnais kriterijų atliekamas remiantis kelio ruože įvykusių visų eismo įvykių su laukiniais gyvūnais statistika.

18. Vertinant kelio ruožo eismo įvykių su laukiniais gyvūnais statistiką, naudojami paskutinių 4 metų duomenys.

PENKTASIS SKIRSNIS

ĮSKAITINIAI EISMO ĮVYKIAI SU LAUKINIAIS GYVŪNAIS

19. Nagrinėjamo kelio ruožo vertinimas pagal įskaitinių eismo įvykių su laukiniais gyvūnais kriterijų atliekamas remiantis kelio ruože įvykusių įskaitinių eismo įvykių su laukiniais gyvūnais statistika.

20. Įskaitinis eismo įvykis su laukiniais gyvūnais, tai toks eismo įvykis, kurio metu buvo sužeistas arba žuvo žmogus.

21. Vertinant kelio ruožo eismo įvykių su laukiniais gyvūnais statistiką, naudojami paskutinių 4 metų duomenys.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS

AVARINGUMO KOEFICIENTAS

22. Nagrinėjamo kelio ruožo vertinimas pagal avaringumo koeficientą atliekamas remiantis apskaičiuota avaringumo koeficiento reikšme.

23. Metodikoje avaringumo koeficientas – tai visų eismo įvykių su laukiniais gyvūnais skaičius, tenkantis 1 milijonui automobilių, pravažiuojančių 1 kilometro ilgio kelio ruožu per 4 metus.

24. Avaringumo koeficientas apskaičiuojamas atsižvelgiant į 4 paskutinių metų visų eismo įvykių su laukiniais gyvūnais skaičių.

III SKYRIUS

APSAUGOS SISTEMŲ NUO LAUKINIŲ GYVŪNŲ ĮRENGIMO VALSTYBINĖS REIKŠMĖS KELIUOSE PRIORITETINĖS EILĖS SUDARYMAS

25. Atlikus nagrinėjamų kelių ruožų vertinimą pagal metodikos II skyriuje nustatytus kriterijus, sudaroma prioritentinė eilė.

26. Apsaugos sistemų prioritentinė eilė sudaroma atsižvelgiant į eismo saugos požiūriu svarbius kriterijus ir įvertinus šių kriterijų reikšmių visumą atitinkamame kelio ruože.

27. Apsaugos sistemų prioritentinė eilė sudaroma kelio ruožus vertinant pagal šiuos kriterijus:

27.1. Nagrinėjamo kelio ruožo eismo intensyvumo kriterijų – vidutinis metinis paros eismo intensyvumas nagrinėjamame kelio ruože vertinamas balais: kai vidutinis metinis paros eismo intensyvumas nagrinėjamame kelio ruože yra < 600 aut./parą, kelio ruožui suteikiami 5 balai, kai $600\text{--}1400$ aut./parą – 10 balų, kai $1401\text{--}3300$ aut./parą – 20 balų, kai > 3300 aut./parą – 30 balų.

27.2. Nagrinėjamo kelio ruožo eismo įvykių su laukiniais gyvūnais kriterijų – visų eismo įvykių su laukiniais gyvūnais skaičius per paskutinius 4 metus nagrinėjamame kelio ruože vertinamas balais: kai visų eismo įvykių su laukiniais gyvūnais skaičius nagrinėjamame kelio ruože yra $5\leq 19$ įvykių, kelio ruožui suteikiami 5 balai, kai $20\text{--}59$ įvykiai – 10 balų, kai $60\text{--}109$ įvykiai – 20 balų, kai ≥ 110 įvykių – 30 balų.

27.3. Nagrinėjamo kelio ruožo įskaitinių eismo įvykių kriterijų – įskaitinių eismo įvykių su laukiniais gyvūnais skaičius per paskutinius 4 metus nagrinėjamame kelio ruože vertinamas balais: kai įskaitinių eismo įvykių su laukiniais gyvūnais skaičius nagrinėjamame kelio ruože yra 1 sužeistas arba žuvęs asmuo, kelio ruožui suteikiami 5 balai, kai yra 2 sužeisti arba žuvę asmenys – 10 balų, kai 3 ir daugiau sužeistų arba žuvusių asmenų – 20 balų.

27.4. Nagrinėjamo kelio ruožo avaringumo koeficiento kriterijų – avaringumo koeficientas nagrinėjamame kelio ruože vertinamas balais: kai avaringumo koeficiento nagrinėjamame kelio ruože apskaičiuota reikšmė yra $\leq 0,49$, kelio ruožui suteikiami 5 balai, kai $0,50\text{--}0,99$ – 10 balų, kai $\geq 1,00$ – 20 balų.

28. Kelio ruožų vertinimas pagal nustatytus kriterijus sudaro reikšmių visumą balais pagal 1 lentelėje numatytą reikšmių balų sumavimą.

29. Rengiant prioritetinę eilę yra vertinamas visas tam tikro kelio ruožas, neišskiriant atskirų kelio elementų, kliūčių bei neatsižvelgiant į tai, ar ruožas kerta gyvenvietes.

1 lentelė. Apsaugos sistemų įrengimo prioritėtinės eilės sudarymo kriterijų suvestinė

Kriterijus	Balų skaičius	
1. VMPEI	30	-
1.1. < 600 aut./parą		5
1.2. 600–1400 aut./parą		10
1.3. 1401–3300 aut./parą		20
1.4. > 3300 aut./parą		30
2. Eismo įvykiai su laukiniais gyvūnais	30	-
2.1. ≤ 19		5
2.2. 20–59		10
2.3. 60–109		20
2.4. ≥ 110		30
3. Įskaitiniai eismo įvykiai su laukiniais gyvūnais	20	-
3.1. 1 sužeistas arba žuvęs asmuo		5
3.2. 2 sužeisti arba žuvę asmenys		10
3.3. 3 ir daugiau sužeistų arba žuvusių asmenų		20
4. Avaringumo koeficientas	20	-
4.1. ≤ 0,49		5
4.2. 0,50–0,99		10
4.3. ≥ 1,00		20
Didžiausia galima balų suma	100	-

VI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30. Nustatytais kriterijais įvertintų kelio ruožų, kuriuose planuojama įrengti apsaugos sistemas nuo laukinių gyvūnų, kriterijų suvestinės reitinguojamos pagal surinktų sumuojamų balų skaičių sumą. Įvertintų kelio ruožų, kuriuose planuojama įrengti apsaugos sistemas nuo laukinių gyvūnų, prioritėtinė eilė sudaroma nuo didžiausią iki mažiausią balų sumą surinkusio kelio ruožo, kai didžiausias balas reiškia didžiausią poreikį.

31. Jeigu kelio ruožai, kuriuose planuojama įrengti apsaugos sistemas, surenka vienodą balų sumą, pirmenybę turi tas kelio ruožas, kuriame per paskutinius keturis metus buvo daugiau eismo įvykių su laukiniais gyvūnais. Jeigu šie skaičiai sutampa, vertinamas VMPEI atitinkamame kelio ruože ir pirmenybė teikiama tam kelio ruožui, kurio VMPEI yra didesnis.